

Nauczyciele dla Niepodległej

**(Uroczyste posiedzenie Rady Międzyregionalnej Sekcji
Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Gdańsku)**

Gdańsk, 13 listopada 2018 r.

Opr. Wojciech Książek

Porządek uroczystej Rady Sekcji – 13. 11. 2018 r.

1. Otwarcie – Wojciech Książek – przewodniczący Sekcji,
2. Koncert pieśni patriotycznej – bard dr Andrzej Kołakowski,
3. Wręczenie Medali Komisji Edukacji Narodowej) oraz Złotej Odznaki KSOiW , (z udziałem pomorskiej wicekurator oświaty – Małgorzaty Bielang))
 1. Prezentacja kol. Hanna Minkiewicz – podziękowania.
4. Wręczenie nagród VI edycji Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego „*Polska, mój kraj, moja Ojczyzna*” (z udziałem przewodniczącego ZRG – Krzysztofa Dośli),
 1. Podziękowania: koordynator konkursu: Anna Kocik, i p. Krystyna Chojnowska,
5. Wykład przedstawiciela Instytutu Pamięci Narodowej p. Piotra Szubarczyka pt. „*Przykłady niezwykłych postaw nauczycieli z Pomorza*”,
6. Wspólny śpiew pieśni patriotycznych (p. Ewa Ročławska),
7. Informacje:
 1. 4 grudnia Rada Sekcji (w tym temat: zmiany w prawie związkowym),
 2. Informacja o konkursie: Olimpiada Solidarności,
 3. Zaproszenie na część nieoficjalną – spotkanie przy kawie.

Material nr 1

Uchwała nr 9/2018

Walnego Zebrania Delegatów Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z siedzibą w Gdańsku z dnia 17. 04. 2018

r.

ws. uczczenia ludzi oświaty w stulecie niepodległości Rzeczypospolitej

Walne Zebranie Delegatów Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z siedzibą w Gdańsku w setną rocznicę Niepodległości Rzeczypospolitej składa hołd i podziękowania wielu pokoleniom wspaniałych polskich nauczycieli-wychowawców. Cześć Wam i chwała.

Walne Zebranie Delegatów zobowiązuje nowo wybrane władze Sekcji do podjęcia skutecznych działań na rzecz uczczenia wysiłku naszych poprzedników i odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej ludziom oświaty, w tym uczestnikom strajku z listopada 1980 roku w Gdańsku.

Walne Zebranie Delegatów zwraca się także do Komisji Międzyzakładowych o przekazywanie spisanych relacji dotyczących działań „S” oświatowej na danym terenie działania, a także zdjęć, dokumentów do tworzącego się Archiwum (także na stronie internetowej) przy Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z siedzibą w Gdańsku.

Material nr 2

**Treść tablicy do odsłonięcia na Placu Solidarności
w Gdańsku (nie ma zgody UM - ZDiZ Gdańsk)**

*„Pamięci polskich nauczycieli i pracowników
oświaty,*

*w tym organizatorów strajku w listopadzie 1980
roku w Gdańsku*

*oraz represjonowanych, zwalnianych z pracy w
stanie wojennym.”*

Gdańsk, 11 listopada 2018 r., Sekcja Oświaty NSZZ
„Solidarność”

Material nr 3

Janusz Jędrzejewicz - minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego od 1931 r..

Model: 6 SP + 4 Gimnazjum + 2 liceum – od 1932 r.

Akcent na nauczanie łaciny, wychowanie patriotyczne - propaństwowe. Te szkoły kończyło pokolenie KOLUMBÓW – młodych patriotów z czasu II wojny światowej. I po

Tam też znaczenie tzw. małej matury po czteroletnim gimnazjum.

Sejm przyjął 11 marca 1932 ustawę o ustroju szkolnictwa, a 15 marca 1933 ustawę o państwowych szkołach akademickich. Ustawa szkolna ujedynoliciła w znacznym stopniu szkoły średnie, umożliwiając również wstęp na wyższe uczelnie absolwentom liceów zawodowych. Reforma ustanawiała powszechny obowiązek szkolny na szczeblu szkoły powszechnej (odpowiednik dzisiejszej [szkoły podstawowej](#)). Następnym etapem była sześcioklasowa szkoła ogólnokształcąca, którą podzielono na dwa etapy: czteroletnie gimnazjum ogólnokształcące i dwuletnie [liceum ogólnokształcące](#). Szkoła podstawowa była szkołą siedmioletnią (ostatnia klasa była przeznaczona dla uczniów nie kontynuujących dalszej nauki). Utworzono trzy typy szkoły powszechnej: pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Warunkiem przyjęcia do klasy pierwszej czteroletniego gimnazjum było ukończenie 12 roku życia oraz wykazanie się wykształceniem, objętym programem sześciu klas szkoły powszechnej stopnia trzeciego. W tym celu należało zdać egzamin wstępny. **Ukończenie gimnazjum dawało tzw. małą [maturę](#) i umożliwiało dalsze kształcenie w dwuletnim liceum ogólnokształcącym, liceum zawodowym lub trzyletnim liceum pedagogicznym.** Liceum ogólnokształcące było z założenia elitarne. Można było w nim wybrać jedną ze specjalizacji: klasyczną (z [łacina](#) i [greką](#)), humanistyczną (z samą łaciną), matematyczno-fizyczną i przyrodniczą (dwa ostatnie bez nauki języków starożytnych). Absolwenci przystępowali do egzaminu dojrzałości (tzw. duża matura). Otrzymanie świadectwa dojrzałości umożliwiało dalszą naukę na wyższych uczelniach. Elementami struktury ówczesnego szkolnictwa były też szkoły zawodowe (w tym licea zawodowe) i trzyletnie licea pedagogiczne. Jednym z elementów reformy było odrzucenie jakiegokolwiek zróżnicowania klas gimnazjalnych, tym samym zdecydowanie, że cała młodzież gimnazjum musi uczyć się według jednego programu, obejmującego we wszystkich klasach obowiązkową naukę łaciny. Zróżnicowanie programowe zostało ograniczone do klas dwuletniego liceum ogólnokształcącego. Słabym elementem reformy było wprowadzenie trzech stopni organizacyjnych na poziomie szkoły powszechnej. Np. siedmioletnia szkoła powszechna pierwszego stopnia organizowana głównie na wsi, realizowała program tylko 4 klas i nie dawała uprawnień do podejmowania nauki w gimnazjum.

Informacja:

Warto pamiętać, że podczas II wojny światowej życie straciło około 30 proc. polskich nauczycieli (księży – ok. 20 proc.)

W Katyniu zamordowano prawie 600 nauczycieli.

Zamordowanych, w tym po aresztowaniach za prowadzenie podczas okupacji tajnego nauczania (komplety), zabitych w walce (żołnierzy, partyzantów).

Material nr 5 –

Postulaty „Solidarności” oświatowej – strajk 7 – 17 listopada 1980 r.

Jesienią 1980 roku trwały rozmowy dotyczące oświaty z ówczesnym Ministerstwem Oświaty i Wychowania. Postulaty dotyczyły m. in.

- *Zwiększenie procentowego udziału oświaty w podziale dochodu narodowego,*
- *Traktowanie dotychczasowych podwyżek jako dodatku drożyznianego z tytułu podwyższenia kosztów utrzymania.*
- *Wstrzymania reformy oświaty, czyli zamiany szkoły podstawowej ośmioletniej na dziesięcioletnią, jak w ZSRR (uchwała sejmowa z 1973 r. została ostatecznie uchylona w listopadzie 1981 r.),*
- *Weryfikacji programów i podręczników do nauczania historii i literatury,*
- *Zmniejszenie obowiązkowego wymiaru godzin - nowelizacji Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela z 1972 roku (ostatecznie pensum zostało zmniejszone w ustawie Karta Nauczyciela przyjętej 26 stycznia 1982 r.).*

Postulatów było łącznie aż 148. Wobec fiaska rozmów, w dniach 7 – 17 listopada 1980 roku miał miejsce strajk okupacyjny w Urzędzie Wojewódzkim w Gdańsku. Następne miesiące to intensywne prace ludzi „S” oświatowej między innymi nad stworzeniem nowego aktu prawnego, który regulowałby sprawy nauczycieli, co zaowocowało opracowaniem projektu Karty Nauczyciela (przyjętym na początku stanu wojennego – 26 stycznia 1982 r., ale jest to efekt prac ludzi „S’ w okresie zwanym karnawałem Solidarności).

Zdjęcie nr 1

Członkowie Komitetu Strajkowego (7-17 listopada 1980 r. w Gdańsku). I rząd, od lewej: Krystyna Pieńkowska, Roman Lewtak, Jerzy Roman, Regina Dutkowska, Krystyna Węgrzynowska (z PBW w Gdańsku – Panie z PBW przyszły odwiedzić strajkujących, II rząd, od lewej: Danuta Nowakowska, Antoni Mucha, Wiesław Wcisło, Justyna Rogińska, Andrzej Zieliński, Maria Geleta (z PBW)

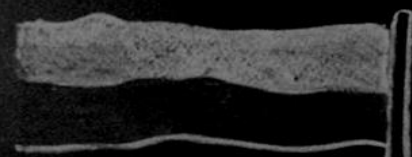
Załącznik - zdjęcie napisy na tablicy, w tym cytaty z Mochanckiego i Gałczyńskiego.

***„Nie rządy a ludy są naszymi sprzymierzeńcami” –
Maurycy Mochnacki***

***„Gdy wieje wiatr historii, ludziom jak pięknym
ptakom,/ rosną skrzydła u ramion, a trzęsą się
portki pętakom” – Konstanty I. Gałczyński***

NIE RZĄDY, LECZ LUDY SĄ, NASZYM
SPRZYMIERZENCAMI

M. MOCHNAKI

SOLIDARNOŚĆ

Gdy wieje wiatr historii, ludzioro jak pięknym ptakiem
rosną skrzydła u ramion, a tęczą się porzucię pętlami

G. Kozubki

Prawo oświatowe

Po 1918 roku obowiązywały 3 ważne ustawy regulujące stosunki służbowe nauczycieli:

- **Ustawa o stosunkach służbowych nauczycieli** – 1 lipca 1926 r.,
- **Karta praw i obowiązków nauczycieli** – 27 kwietnia 1972 r.,
- **Ustawa Karta Nauczyciela** – 26 stycznia 1982 r.

Warto przypominać, że ustawa „Karta Nauczyciela”, nasz układ zbiorowy, to nie relikwyt stanu wojennego, a jest w dużej mierze efektem podpisanego porozumienia strajkujących w 1980 r. z ówczesnymi władzami oświatowymi.

Material nr 5. – Stan wojenny - represje

**Piotr Wasilewski nauczyciel z ZSR Kłanino k.
Pucka – skazany na 4 lata**

Krystyna Pieńkowska (Gdańsk) – internowana

Józef Lis (Gdańsk) – areszt: 3 miesiące

**Ewa Muza – (Kuźnica) – pozbawiona możliwości
wykonywania zawodu**

Fragment relacji o protestach oświatowych i represjach przed i w stanie wojennym na terenie Ziemi Puckiej (autor: W. Książek)

W czasie poprzedzającym i tuż po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce 13 grudnia 1981 roku miały miejsca wydarzenia dramatyczne. Otóż już we wrześniu 1980 roku przerwano lekcje w Zespole Szkół Rolniczych w Kłaninie, gdzie sformułowano 32 postulaty, przy dużym wsparciu pracowników administracji i obsługi. Liderem protestu był **Piotr Wasilewski** – nauczyciel przedmiotów zawodowych, bardzo lubiany przez młodzież. Wspierał go m. in. Jerzy Kowalewski. Tam też miała miejsce „walka o Krzyże” (jak w Miętnej k. Warszawy już w stanie wojennym – też szkoła rolnicza). Podobnie wystąpiła Krystyna Rotta w SP Kuźnica, gdzie ostatecznie zawieszono krzyż tylko w pokoju nauczycielskim.

Początek stanu wojennego to wizyty funkcjonariuszy SB i milicji u części w/w działaczy S”. Między innymi Antoni Mucha był wzywany na przesłuchania, musiał zmieniać miejsce pracy.

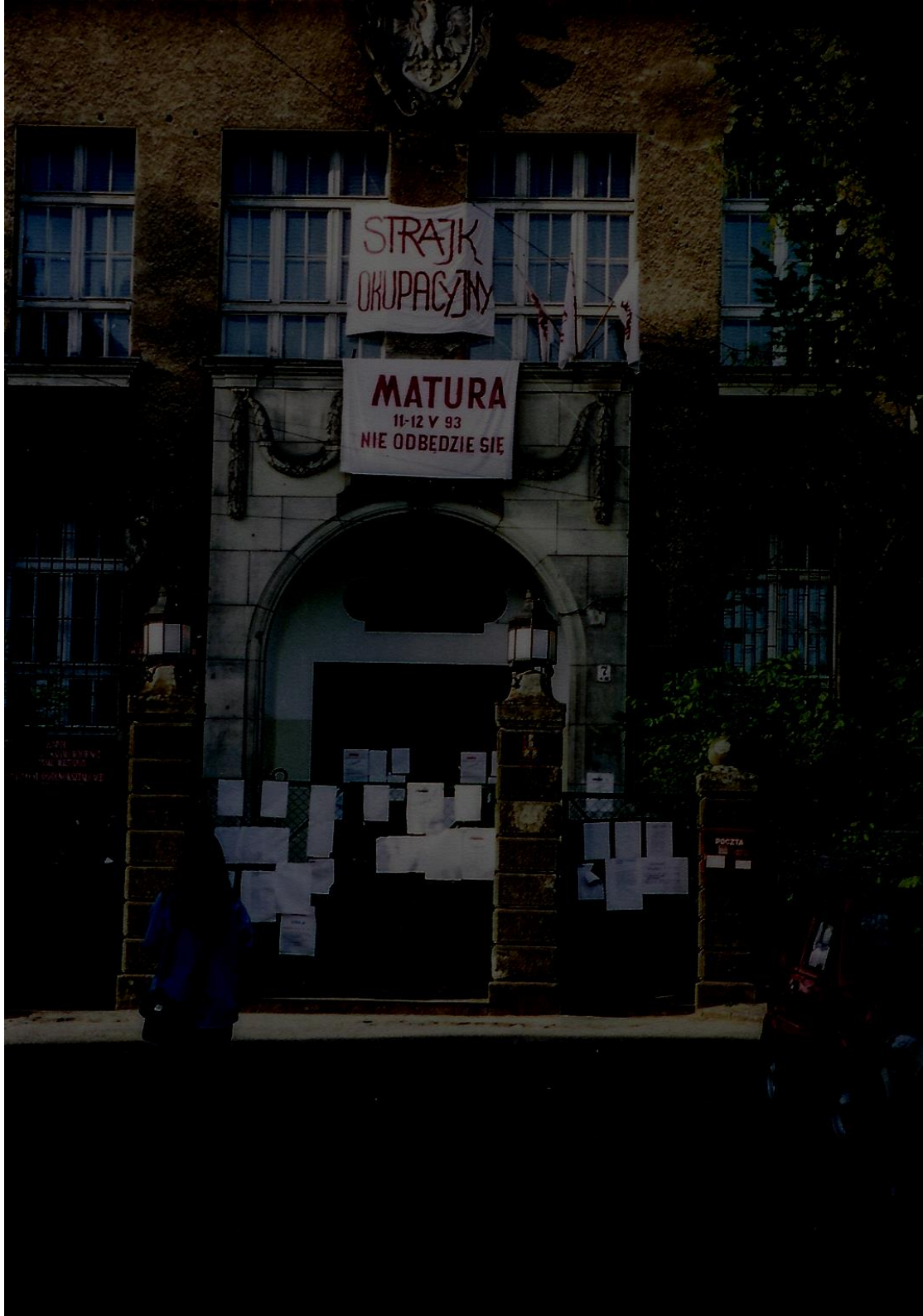
Z kolei **Ewa Muża** już w 1979 roku została zdjęta ze stanowiska dyrektora SP w Kuźnicy, gdyż udekorowała szkołę w czasie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1979 roku flagami polskimi i papieskimi. Ostatecznie została wyrzucona z zawodu w 1983 roku, kiedy to w geście solidarności, wysłała, zredagowany wraz z dziećmi w klasie, telegram gratulacyjny do Lecha Wałęsy w chwili, gdy został ogłoszony laureatem Pokojowej Nagrody Nobla.

Niestety, najsilniejsze uderzenie nastąpiło w Piotra Wasilewskiego z Kłanina, który w lutym 1982 roku został aresztowany i wyprowadzony z mieszkania na terenie ZSR Kłanino na oczach uczniów. Następnie skazano go na 4 lata więzienia za propagowanie idei antysocjalistycznych wśród młodzieży i posiadanie wrogich materiałów. Wyszedł z więzienia po dwóch latach na mocy ogłoszonej amnestii, pozbawiony możliwości wykonywania zawodu.

Staraliśmy się organizować samopomoc związkową. Sam jeździłem zdezelowaną „Syrenką” przekazać zbiórkę pieniędzy (robiliśmy to poufnie m. in. w ZSZ Puck, ale też w innych zakładach pracy, w tym w PZM Puck) Ewie Muży i Piotrowi Wasilewskiemu, który, schorowany po czasie więzienia, wyjechał z rodziną do USA i tam zmarł. Pomocy rodzinie uwięzionego P. Wasilewskiego udzielał m. in. ks. prałat Henryk Jankowski i nauczyciele z Gdańska.

**Załącznik - Zdjęcie ze strajku nauczycieli –
maj 1993 r.**

(niestety, za dwa tygodnie strajkujący nie otrzymali wynagrodzenia. Część postulatów strajku została spełniona przez MEN)

STRAJK
OKUPACYJNY

MATURA
11-12 V 93
NIE ODBEDZIE SIĘ

POCZTA

**Załącznik - Zdjęcie z głodówki nauczycieli –
grudzień 1994 r./3 stycznia 1995 r.**

(z regionu gdańskiego w proteście głodowym pracowników sfery budżetowej zrzeszonych w „S” uczestniczyli: **Piotr Gierszewski i Krzysztof Jędrzejczyk**. W ostatnich kilku dniach – przed Sylwestrem 1994/1995, z uwagi na pogarszający się stan zdrowia, jednego z głodujących zmienił **Wojciech Książek**. W części ówczesne postulaty sfery budżetowej zostały spełnione).

23 12 '94

Załącznik - zdjęcia z pikiet oświatowych (2013, 2015, 2018)

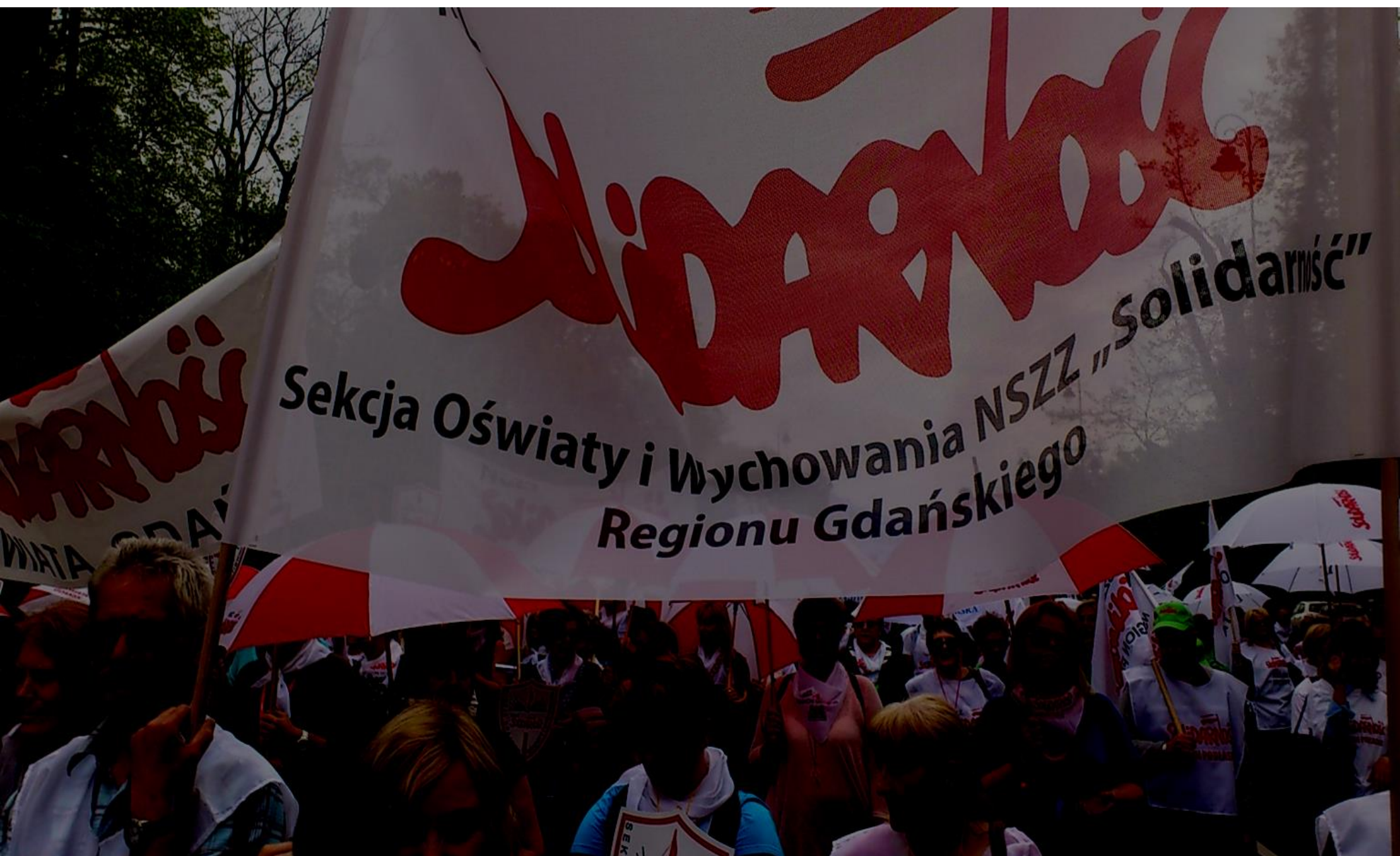
Na transparentach są m. in. napisy dotyczące nakładów na oświatę, godnych płac, potrzeby rzeczywistego dialogu. Szkoda, że niezależnie od rządów, postulaty ludzi oświaty pozostają podobne.

PANI MINISTER !

SAKSIAN SA SAMPANIE

SAKSIAN SA SAMPANIE

SAKSIAN SA SAMPANIE

Solidarność

**Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
Regionu Gdańskiego**

Podziękowania dla ludzi oświaty za to, co robili i robią dla Niepodległej, dla zachowania, dla krzewienia polskości w młodych pokoleniach.